

Sygn. akt II PK 180/17

POSTANOWIENIE

Dnia 10 maja 2018 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Piotr Prusinowski

w sprawie z powództwa D.J.
przeciwko Towarzystwu Funduszy Inwestycyjnych „P.” z siedzibą w W.
o nagrodę roczną, odprawę pieniężną, odsetki ustawowe,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 10 maja 2018 r.,
skargi kasacyjnej strony pozwanej od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 22 lutego 2017 r., sygn. akt III APa [...],

- I. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- II. zasądza od pozwanej na rzecz powoda 5.400 zł (pięć tysięcy czterysta) tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w W. wyrokiem z dnia 9 września 2015 r. zasądził od Towarzystwa Funduszy Inwestycyjnych „P.” w W. na rzecz D.J. łącznie 687.837 zł tytułem odprawy pieniężnej i nagrody rocznej za 2007 r. Na dochodzoną kwotę składają się też skapitalizowane odsetki.

Sąd Apelacyjny w [...] wyrokiem z dnia 22 lutego 2017 r. oddalił apelację pozwanego.

U podstaw rozstrzygnięcia legło ustalenie faktyczne, zgodnie z którym, wprawdzie zawarta między stronami umowa o pracę była dotknięta nieważnością, to jednak działania kontrahentów wskazują, że w sposób dorozumiany doszło

do nawiązania i realizowania więzi pracowniczej, przy czym warunki zatrudnienia powoda, co do stanowiska, obowiązków służbowych i wzajemnych świadczeń finansowych, w tym również terminów wymagalności przysługujących pracownikowi należności, stanowiły odzwierciedlenie postanowień nieważnej umowy o pracę. Kierując się tym ustaleniem, Sąd drugiej instancji dokonał określenia terminu, od którego powodowi należą się ustawowe odsetki od dochodzonych kwot.

Z rozstrzygnięciem Sądu Apelacyjnego nie zgodził się pozwany. Zarzucił naruszenie:

- art. 291 § 1 i art. 295 § 1 pkt 1 k.p. poprzez błędne uznanie, iż bieg przedawnienia roszczenia został przerwany wskutek złożenia przez powoda wniosku o zawezwanie do próby ugodowej z dnia 16 maja 2011 r. w sprawie prowadzonej przez Sąd Rejonowy w W. pod sygn. akt I Co [...], podczas gdy wniosek ten dotyczył innych roszczeń majątkowych, a mianowicie roszczeń z tytułu pisemnej umowy o pracę z dnia 8 listopada 2006 r., a nie roszczenia dochodzonego przez powoda w niniejszej sprawie, to jest roszczenia z tytułu umowy o pracę zawartej w sposób konkludentny;

- art. 481 § 1 k.c. w zw. z art. 476 zd. 1 k.c. i art. 300 k.p. poprzez błędne uznanie, iż powodowi należą się odsetki ustawowe od dochodzonych należności głównych odpowiednio od dnia 1 czerwca 2008 r. (roczna nagroda zadaniowa) i 8 czerwca 2008 r. (odprawa) i w następstwie zasądzenie na rzecz powoda skapitalizowanych odsetek ustawowych od dochodzonych kwot, podczas gdy ze względu na nieważność pisemnej umowy o pracę z dnia 8 listopada 2006 r. zapłata tychże należności powinna nastąpić na wezwanie powoda, zaś wezwania takiego nie było przez co powód mógł domagać się odsetek od dochodzonych roszczeń dopiero od dnia złożenia pozwu w niniejszej sprawie.

W ocenie skarżącego w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, sprowadzające się do pytania, czy w przypadku nieważności pisemnej umowy o pracę z uwagi na jej zawarcie z naruszeniem art. 379 § 1 k.s.h., przy jednoczesnym uznaniu istnienia stosunku pracy pomiędzy tymi samymi stronami, zawartego w sposób konkludentny, zapłata świadczeń przysługujących pracownikowi z tytułu rocznej nagrody zadaniowej oraz z tytułu odprawy pieniężnej powinna następować w terminach wynikających z nieważnej pisemnej umowy

o pracę, czy też, zgodnie z art. 476 zd. 1 k.c., na wezwanie pracownika.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

W sprawie nie występuje zagadnienie prawne charakteryzujące się „istotnością” w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.

Skarga kasacyjna jest nadzwyczajnym środkiem zaskarżenia wnoszonym w konkretnej, indywidualnej sprawie zakończonej wydaniem prawomocnego wyroku, wobec czego argumenty za potrzebą rozpoznania tak rozumianego środka zaskarżenia przedstawione we wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania nie mogą być oderwane od podstawy faktycznej i prawnej orzeczenia objętego skargą, jak również muszą być adekwatne do podstaw kasacyjnych, na których skarga została skonstruowana. Takie stwierdzenie jest wynikiem tego, że Sąd Najwyższy (poza uwzględnieniem z urzędu nieważności postępowania apelacyjnego) rozpoznaje skargę kasacyjną wyłącznie w granicach zaskarżenia oraz w granicach jej podstaw, będąc przy tym związanym ustaleniami faktycznymi stanowiącymi podstawę zaskarżonego orzeczenia (art. 398¹³ § 1 i 2 k.p.c.).

W rozpoznawanej sprawie nie ma wątpliwości, że zgłoszone zagadnienie prawne koresponduje z jedną z podstaw skargi kasacyjnej. Trudno jednak nie dostrzec, że jest ono oderwane od podstawy faktycznej i prawnej. Przepis art. 476 k.c. oparty został na alternatywie. Wyznacza ją okoliczność ze sfery zdarzeń faktycznych. Inaczej bowiem została określona sytuacja prawna dłużnika, gdy termin spełnienia świadczenia został oznaczony, a inaczej, gdy do oznaczenia nie doszło. W pierwszym wypadku, zwłoka powiązana została ze ziszczeniem się terminu, w drugim z wezwaniem wierzyciela. Rozróżnienie to ma znaczenie, jeśli weźmie się pod uwagę, że w rozpoznawanej sprawie termin zapłaty odprawy i nagrody został przez strony określony. Sądy bowiem przesądziły, że konkludentną wolą stron zastosowanie miały terminy wynikające z nieważnej umowy o pracę. Oznacza to, że koncept, na którym oparto wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, zmierza do przełamania reguł określonych w art. 476 k.c. Pozwany w istocie ma zamiar wykazać, że mimo jasnego przekazu normatywnego (że przy oznaczeniu terminu dłużnik dopuszcza się zwłoki

od jego przekroczenia) zastosowanie znajduje reguła alternatywna przewidziana dla innej sytuacji faktycznej (że zwłoka zacznie się dopiero od wezwania wierzyciela). W ocenie Sądu Najwyższego, zabieg tego rodzaju nie świadczy o „istotności” zagadnienia prawnego mającego uzasadniać przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania. Funkcją najwyższej instancji sądowej jest wyjaśnianie rzeczywistych kontrowersji prawnych, czyli takich, które nie dają się rozwiązać za pomocą zwykłych dyrektyw interpretacji tekstu prawnego. Problem, na który powołuje się skarżący do nich nie należy. Można go bowiem jednoznacznie wyjaśnić po przeczytaniu treści art. 476 k.c.

Niezależnie od powyższego, pozwany nie zwrócił uwagi, że art. 476 k.c. może mieć zastosowanie do umowy o pracę wyłącznie po spełnieniu przesłanek z art. 300 k.p. Pozostawanie dłużnika w zwłoce nie zostało w Kodeksie pracy uregulowane, w rezultacie art. 476 k.c. ma zastosowanie odpowiednie, przy czym nie może być ono sprzeczne z zasadami prawa pracy. Mając na uwadze reguły chroniące wynagrodzenie za pracę i inne świadczenia związane ze stosunkiem pracy, wysoce wątpliwe jest transponowanie na grunt prawa pracy art. 476 k.c. wbrew jego treści, co ostatecznie prowadzi do wzmocnienia sytuacji prawnej pracodawcy. Skarżący w uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania kwestii tej nie rozważał, choć taki obowiązek na nim ciążył, gdyż nie ma możliwości stosowania art. 476 k.c. do umowy o pracę bez zastosowania filtru z art. 300 k.p. Oznacza to, że zgłoszone zagadnienie prawne nie zostało w dostateczny sposób rozważone (pominięto wątki niekorzystne dla koncepcji pozwanego). Sytuacja tego rodzaju nie skłania również do zajęciem się merytorycznym rozpoznaniem skargi kasacyjnej.

Kierując się art. 398⁹ § 2 k.p.c. należało orzec jak w sentencji, o kosztach postępowania kasacyjnego rozstrzygnięto na podstawie reguły z art. 98 § 1 k.p.c. i art. 99 k.p.c.